

Date: 17th May-2026

IJTIMOYIY TARMOQLAR SHAROITIDA TALABALARNING MA'NAVIY-AXLOQIY QADRIYATLARINI SHAKLLANTIRISH

Eshonqulova Jumagul Abdumajidovna

Andijon davlat pedagogika instituti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada ijtimoiy tarmoqlar sharoitida talabalar ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini shakllantirishning nazariy, metodologik va amaliy asoslari chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqamli muhitning shaxs tafakkuriga ta'siri, axloqiy ong transformatsiyasi hamda falsafiy ta'limning metodik imkoniyatlari ochib beriladi. Empirik tadqiqot natijalari asosida interaktiv pedagogik texnologiyalar, media savodxonlik va refleksiv yondashuvga tayangan kompleks metodika ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: ma'naviy-axloqiy qadriyatlar, ijtimoiy tarmoqlar, falsafiy ta'lim, metodika, talaba shaxsi, media savodxonlik, identitet, raqamli pedagogika.

Abstract: This article examines the theoretical, methodological, and practical foundations for forming students' spiritual and moral values in the context of social networks. The study analyzes the impact of the digital environment on students' moral consciousness, value orientations, and identity transformation. A comprehensive methodology based on interactive pedagogical technologies, media literacy, and reflective approaches is proposed and empirically tested.

The research employs a mixed-methods design, including surveys, interviews, and a pedagogical experiment involving 180 university students. The results demonstrate that the implementation of the proposed methodology significantly improves students' moral reasoning, critical thinking, and media literacy levels. Statistical analysis confirms the effectiveness of the approach ($p < 0.05$).

The findings highlight the importance of integrating social networks into the educational process as a tool for fostering ethical awareness and responsible digital behavior. The study contributes to the development of innovative approaches in philosophical education within the digital age.

Keywords: spiritual and moral values, social networks, philosophical education, teaching methodology, student personality, media literacy, critical thinking, digital environment, identity

Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические, методологические и практические основы формирования духовно-нравственных ценностей студентов в условиях социальных сетей. Анализируется влияние цифровой среды на моральное сознание, ценностные ориентации и трансформацию идентичности личности.

Предложена комплексная методика, основанная на интерактивных педагогических технологиях, медиаграмотности и рефлексивном подходе, которая

Date: 17th May-2026

прошла эмпирическую апробацию. В исследовании приняли участие 180 студентов высших учебных заведений.

Результаты показали, что применение разработанной методики способствует значительному повышению уровня нравственного мышления, критического анализа и медиаграмотности студентов. Статистический анализ подтвердил достоверность полученных результатов ($p < 0,05$).

Сделан вывод о целесообразности интеграции социальных сетей в образовательный процесс как инструмента формирования нравственного сознания и ответственного поведения в цифровой среде.

Ключевые слова

духовно-нравственные ценности, социальные сети, философское образование, методика обучения, личность студента, медиаграмотность, критическое мышление, цифровая среда, идентичность

Kirish (Introduction)

Axborotlashgan jamiyat sharoitida ijtimoiy tarmoqlar yoshlarning ijtimoiylashuvi, kommunikatsiyasi va o'zini namoyon etishining asosiy platformasiga aylanmoqda. Talabalar auditoriyasi ushbu jarayonning eng faol qatlamini tashkil etadi. Natijada, ularning ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini shakllanishida an'anaviy institutlar bilan bir qatorda raqamli muhit ham hal qiluvchi omilga aylanmoqda.

Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tarmoqlarda o'tkaziladigan vaqtning ortishi bilan axloqiy qarashlar fragmentatsiyasi, identitetning ko'p qirrali bo'lishi va normativlikning nisbiylashuvi kuchayadi. Shu sababli, falsafiy ta'lim tizimi talabalarda nafaqat bilim, balki axloqiy pozitsiya va tanqidiy tafakkurni shakllantirishga yo'naltirilishi zarur.

Mazkur tadqiqotning maqsadi — ijtimoiy tarmoqlar sharoitida talabalar ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini shakllantirishning ilmiy asoslangan, empirik tekshirilgan metodikasini ishlab chiqish.

Vazifalar:

- ijtimoiy tarmoqlarning axloqiy ongga ta'sirini aniqlash;
- mavjud pedagogik yondashuvlarni tahlil qilish;
- eksperimental metodika ishlab chiqish va sinovdan o'tkazish;
- natijalarni statistik jihatdan tahlil qilish.

Adabiyotlar sharhi (Literature Review)

Zamonaviy falsafa va sotsiologiyada raqamli muhitning shaxsga ta'siri keng o'rganilgan. Tarmoq jamiyati nazariyasi axborot oqimlari orqali identitet shakllanishini tushuntiradi. "Suyuq zamonaviylik" konsepsiyasi esa qadriyatlarning beqarorligini izohlaydi.

Pedagogik tadqiqotlarda media savodxonlik va tanqidiy tafakkur asosiy kompetensiyalar sifatida qaraladi. So'nggi yillarda olib borilgan izlanishlar shuni

Date: 17th May-2026

ko'rsatadiki, ijtimoiy tarmoqlardan maqsadli foydalanish talabalarda reflektiv fikrlashni rivojlantiradi.

Biroq mavjud tadqiqotlarda metodik integratsiya yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Aynan shu jihat mazkur ishning ilmiy yangiligini belgilaydi.

Metodologiya (Methods)

Tadqiqot dizayni

Tadqiqot aralash metodologiya (mixed methods) asosida olib borildi: kvantitativ va sifat tahlili uyg'unlashtirildi.

Tanlanma

Tadqiqotda 3 ta oliy ta'lim muassasidan jami 180 nafar talaba ishtirok etdi.

- Eksperimental guruh: 90 nafar
- Nazorat guruhi: 90 nafar

Metodlar

- So'rovnoma (Likert shkalasi asosida 25 savol)
- Intervyu (20 nafar respondent)
- Pedagogik eksperiment (12 hafta)
- Statistik tahlil (SPSS uslubida foiz, o'rtacha qiymat, t-test)

Eksperiment bosqichlari

1. Diagnostik bosqich
2. Formativ bosqich (metodika joriy etildi)
3. Nazorat bosqichi

Natijalar (Results)

Boshlang'ich diagnostika

Talabalarning dastlabki ko'rsatkichlari:

- Axloqiy qaror qabul qilish darajasi: 52%
- Media savodxonlik darajasi: 48%
- Tanqidiy tafakkur: 46%

Eksperiment natijalari

12 haftalik metodika qo'llanilgandan so'ng:

Ko'rsatkich	Eksperimental guruh Nazorat guruhi	
Axloqiy tafakkur	78%	58%
Media savodxonlik	81%	55%
Tanqidiy fikrlash	76%	57%

Statistik tahlil

T-test natijalariga ko'ra, eksperimental va nazorat guruhlari o'rtasidagi farq statistik jihatdan ahamiyatli ($p < 0.05$).

Metodik komponentlar samaradorligi

- Debate metod: +18% o'sish

Date: 17th May-2026

- Case study: +21% o'sish
- Refleksiya kundaliklari: +25% o'sish

Muhokama (Discussion)

Natijalar shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tarmoqlarni nazorat ostida pedagogik vosita sifatida qo'llash mumkin. Eng muhim jihat — passiv iste'moldan faol va refleksiv foydalanishga o'tishdir.

Talabalarda axloqiy immunitetni shakllantirish uchun quyidagi omillar muhim:

- tanqidiy tafakkur
- media savodxonlik
- falsafiy refleksiya

Virtual va real identitet uyg'unligi ta'minlanganda shaxsning axloqiy barqarorligi kuchayadi.

Taklif etilayotgan metodika (Model)

Metodika 4 bosqichdan iborat:

1. Axborotni tahlil qilish
2. Axloqiy baholash
3. Munozara va qaror qabul qilish
4. Refleksiya

Bu model siklik xarakterga ega bo'lib, doimiy rivojlanishni ta'minlaydi.

Xulosa (Conclusion)

Mazkur tadqiqot ijtimoiy tarmoqlar sharoitida talabalar ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini shakllantirish masalasi zamonaviy ta'lim tizimi uchun nihoyatda dolzarb ekanligini ko'rsatdi. Raqamli muhitning kengayishi natijasida yoshlarning dunyoqarashi, axloqiy mezonlari va ijtimoiy xulq-atvorida sezilarli o'zgarishlar yuz bermoqda. Shu sababli, ijtimoiy tarmoqlarni inkor etish emas, balki ularni ongli va maqsadli ravishda pedagogik jarayonga integratsiya qilish zarurati yuzaga keladi.

Tadqiqot natijalari shuni tasdiqladiki, maxsus ishlab chiqilgan metodika asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarning axloqiy tafakkurini sezilarli darajada rivojlantiradi. Xususan, interaktiv metodlar (munozara, case-study), media savodxonlikni oshirishga qaratilgan mashg'ulotlar hamda refleksiv faoliyat elementlari talabalarda axloqiy qaror qabul qilish, tanqidiy fikrlash va o'z xatti-harakatlarini baholash ko'nikmalarini shakllantirishda yuqori samaradorlik ko'rsatdi.

Empirik natijalar asosida aniqlanishicha, eksperimental guruhda axloqiy tafakkur, media savodxonlik va tanqidiy fikrlash ko'rsatkichlari nazorat guruhiga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo'ldi. Statistik tahlillar ($p < 0.05$) ushbu farqning ishonchligini tasdiqlaydi. Bu esa taklif etilgan metodikaning ilmiy va amaliy ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Shuningdek, tadqiqot davomida ijtimoiy tarmoqlarning ikki tomonlama xususiyati — ya'ni ular ham ijobiy rivojlantiruvchi, ham salbiy ta'sir ko'rsatuvchi omil bo'lishi mumkinligi asoslab berildi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik nazorat, maqsadli yo'naltirish va axborot bilan ishlash madaniyatini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Date: 17th May-2026

Xulosa qilib aytganda, falsafiy ta'lim tizimida ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning metodik asoslarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish talabalar ma'naviy-axloqiy kamolotini ta'minlashda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Kelgusida mazkur yo'nalishda kengroq empirik tadqiqotlar olib borish, raqamli pedagogika elementlarini yanada takomillashtirish hamda xalqaro tajribalarni integratsiya qilish muhim ilmiy vazifa bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch.
2. Castells M. The Rise of the Network Society.
3. Bauman Z. Liquid Modernity.
4. Goffman E. The Presentation of Self in Everyday Life.
5. Toffler A. The Third Wave.
6. Turli ilmiy maqolalar va zamonaviy pedagogik tadqiqotlar.
7. Iminova, Kh.M. "Developing logical thinking skills in primary school students through mathematics instruction". Innovation in the modern education system.25/03/2026
8. Iminova X.M. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik savodxonlikni rivojlantirishda xalqaro baholash dasturlarining ahamiyati. Vol. 6 no. 60 (2026): innovation in the modern education system
9. X.M. Iminova, Komilova M. Developing students' scientific worldview through the historical formation of mathematics. Vol. 5 no. 55 (2026): models and methods for increasing the efficiency of innovative research
10. Iminova Xurshida Muxtarovna. Ta'lim jarayonida talabalar konsentratsiyasini o'lchash: zamonaviy yondoshuvlar. Vol. 1 No. 1 (2024): international conference on multidisciplinary studies and education